

การวิจัยการแปลคัมภีร์พระไตรปิฎก

The Basket of Discipline (VINAYAPITAKA VI)

The Smaller Section (CULLAVAGGA I)

สมบุญ บุญโท*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยการแปลคัมภีร์พระไตรปิฎก 1) เพื่อการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางทั้งแก่ชาวไทยและชาวต่างชาติ 2) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความผิดและวิธีการตัดสินคดี และ 3) เพื่อแสวงหาวิธีการและกฎเกณฑ์การแปลคัมภีร์พระไตรปิฎก วิธีการดำเนินการวิจัยและแปล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิเคราะห์การแปลพระวินัยปิฎก จุลวรรค เล่มที่ 6 ที่ตรวจชำระโดยมหาเถรสมาคม ในพ.ศ. 2549 ศึกษาวิเคราะห์การประพาดพิงและวิธีการตัดสินคดีที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก แสวงหาวิธีการและกฎเกณฑ์การแปลภาษาบาลีเป็นภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้รวบรวมพหุอนุกรม พจนานุกรมฉบับต่างๆ เป็นเครื่องมือในการแปล ในการแปล พยายามรักษาโครงสร้างเนื้อหาให้ตรงกับต้นฉบับ เพื่อให้การสื่อความหมายในภาษาอังกฤษสอดคล้องกับภาษาบาลี คำศัพท์เฉพาะและหัวข้อผู้แปลได้ใส่วงเล็บเป็นอักษรโรมันไว้เพื่อป้องกันความสับสนไว้อีกชั้นหนึ่ง เมื่อแปลเสร็จแล้ว ได้วิจัยเนื้อหาที่แปลและส่งให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจความถูกต้องก่อนพิมพ์ ในการแปล ผู้แปลได้กำหนดหลักเกณฑ์การแปล ศึกษากฎเกณฑ์การแปลจากตำราการแปล

ประกอบด้วยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้แปลอื่น ๆ ที่มีความสนใจที่จะแปลคัมภีร์พระไตรปิฎก

องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัย และการแปล ผู้วิจัยพบว่าในการพิจารณาความผิดของภิกษุทั้งหลาย พระพุทธเจ้าทรงกำหนดแนวทางการวินิจฉัยอธิกรณ์ไว้แล้วตลอดถึงทรงวางวิธีการตัดสินความผิดที่เรียกว่า อธิกรณ์สมณะ 7 ประการคือ 1) สัมมุขวินัย 2) สติวินัย 3) อมูพหวินัย 4) ปฏินญาตการณะ 5) เภยยุยลิกา 6) ตัสสาปิยลิกา และ 7) ตินวัตถการะ

คำสำคัญ: อธิกรณ์ อธิกรณ์สมณะ

Abstract

The objectives of research entitled research on translation of Tipiṭaka scripture into English were 1) to study and propagate Buddhism widely for Thais and foreigners, 2) to study the offence and how to justify the offence in Buddhism, and 3) to seek the methodology and rules of translation. This was a qualitative research on translation and that the Vinaya

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Tipitaka volume VI was chosen to translate into English by using the lexicons and dictionaries as the translation tools. During the process of translation, the translator tried to preserve the structure and contents in order to keep the English meaning consistent with the Pāli original. Especially, terminology and topics had been put in the brackets to prevent confusion. Before printing, the translated version had been checked by the experts for correction of contents and structure. The principle of translation had been investigated from the texts and academic documents to establish the translation guidelines for the further study.

The body of knowledge from the translation of Vinaya Tipitaka volume VI was that considering the cases and the method of calming the cases were established by the Buddha. The Blessed One had established seven methods of cases decision as follows: 1) verdict of presence (Sammukhāvinaya), 2) verdict of innocence (Sativinaya), 3) verdict of past insanity (Amūlavinaya), 4) proceeding on the acknowledgement (Patiṭṭakaraṇa), 5) decision according to the majority (Yebhuysikā), 6) decision for specific depravity (Tassāpiyasikā), and 7) procedure for covering over with grass (Tiṇavatthāraka)

Keywords: Case, Transection

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาอังกฤษนับเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง เพราะคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญหรือคัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนา

พระไตรปิฎกประกอบไปด้วยพระวินัยปิฎก เป็นการประมวลระเบียบข้อบังคับของบรรพชิตที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้สำหรับภิกษุและภิกษุณี พระสุตตันตปิฎก ได้แก่การประมวลพระสูตรหรือคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงยกย่องไปต่างๆ ให้เหมาะสมกับบุคคลสถานที่ เหตุการณ์ มีเรื่องราวประกอบ และพระอภิธรรมปิฎก เป็นประมวลคำสอนที่เป็นเนื้อหาหรือหลักวิชา ไม่เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์ ไม่มีเรื่องราวประกอบ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) 2546: 5-6) พระไตรปิฎกจัดเป็นปาฬจน์หรือคำสอนหลักที่ได้รับการรวบรวมและผ่านการสังคายนาหลายครั้งนับตั้งแต่สังคายนาครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 เรื่อยมา การศึกษาพระพุทธศาสนาเพื่อให้เข้าถึงหลักคำสอนที่แท้จริง คือการศึกษาพระไตรปิฎก “เพราะพระไตรปิฎกมีความสำคัญยิ่งยวด ก็คือเป็นที่รักษาพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นไตรสรณะของชาวพุทธทุกคนเช่นกัน ดังนี้ (1) พระไตรปิฎกเป็นที่สถิตของพระพุทธเจ้า...ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาแทนพระองค์ เมื่อพระองค์ปรินิพพานไปแล้ว ในแง่นี้ ชาวพุทธจึงยังคงสามารถเข้าเฝ้าพระศาสดาในพระไตรปิฎกได้ แม้พระองค์จะล่วงลับไปกว่า 2,500 ปีแล้วก็ตาม (2) พระไตรปิฎกทำหน้าที่ของพระธรรม เราจักพระธรรมวินัยคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจากพระไตรปิฎก พระธรรมวินัยนั้นเราเรียกสั้น ๆ ว่า พระธรรม เวลาเราจะแสดงอะไรเป็นสัญลักษณ์แทนพระธรรม เรามักใช้พระไตรปิฎกเป็นเครื่องหมายของพระธรรม (3) พระไตรปิฎกเป็นที่รองรับพระสงฆ์ พระสงฆ์นั้นเกิดจากพุทธบัญญัติในพระไตรปิฎก หมายความว่าพระภิกษุทั้งหลายที่รวมเป็นภิกษุสังฆะ คือภิกษุสงฆ์นั้น บวชขึ้นมาและอยู่ได้ด้วยพระวินัย” (อ้างแล้ว, หน้า 7) พระไตรปิฎกได้รับการถ่ายทอดสู่ภาษาต่าง ๆ มากมาย เช่น ภาษาสิงหล ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ภาษาโรมัน ภาษาสันสกฤต ภาษาปรากฤต ภาษาพม่า ภาษารามัญ ภาษาทิเบต เป็นต้น ผู้แปลมีโอกาสร่วมการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาอังกฤษนับเป็นการแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาอังกฤษโดยกลุ่มนักวิชาการไทย ทั้งฝ่ายบรรพชิตและ

คฤหัสถ์ มีการแปลทั้งพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ขณะนี้ได้มีการแปลเสร็จไป ส่วนหนึ่ง ปัญหาการแปลพระไตรปิฎกมีอยู่แน่นอน อะไรคือปัญหาของการแปล หลักเกณฑ์การแปล ผู้แปล ใช้หลักเกณฑ์อะไรเพื่อป้องกันความสับสนและความผิดพลาด แม้ว่าการแปลพระไตรปิฎกมีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะต้องอาศัยความรู้ด้านภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ เป็นฐานและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแปลแต่เหนืออื่นใด ความตั้งใจ ความแน่วแน่ในการทำงานชิ้นนี้ให้สำเร็จ ประกอบกับความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่อง ทำให้การแปลดำเนินไปได้ การอุทิศแรงกายแรงใจ ต่องานพระศาสนาทั้งในส่วนของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์ นับเป็นก้าวอย่างที่สำคัญและมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติ การครั้งนี้

การแปลพระไตรปิฎกฉบับมหาเถรสมาคม เป็นภาษาอังกฤษที่มีสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธาน และพระเทพญาณมงคลเป็นรองประธาน มีพระและภราดรอีกจำนวนหนึ่งได้เร่งการแปลให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ ทำอย่างไรจึงได้พระไตรปิฎกฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษอยู่ในนามของคนไทย จึงมีการรวบรวม นักวิชาการที่มีความรู้ทางด้านภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ แต่มีปัญหาคือต่างคนต่างแปล ไปตามความเข้าใจที่ตนเองมี ความลักลั่น ความไม่ลงรอยกัน ในการแปลทั้งในการใช้คำศัพท์ การใช้สำนวน การรักษา รูปประโยค ย่อมมีอยู่อย่างแน่นอน ผู้แปลและวิจัย ต้องการหาบรรทัดฐาน และกำหนดวิธีการแปลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาพระพุทธศาสนา ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาพระไตรปิฎกในรูปของภาษาอังกฤษ จึงมีการแปลพระไตรปิฎกและวิจัยฉบับนี้ขึ้นมา

พระวินัยปิฎกเป็นหนึ่งในสามปิฎก ประกอบด้วย 1. พระสุตตันตปิฎก 2. พระวินัยปิฎก 3. พระอภิธรรมปิฎก คัมภีร์ปิฎกทั้งสามชุดนี้ รวมเรียกว่าพระไตรปิฎก เป็นการรวบรวมหลักคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ที่คณะสงฆ์ฝ่ายเถรวาทยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ นับเป็น คัมภีร์ที่เก่าแก่ที่สุดและสืบทอดกันมาไม่ขาดสาย นับตั้งแต่ ได้มีการทำปฐมสังคายนาที่บรรดาพระอรหันต์ทั้งหมด เป็นผู้รวบรวมไว้ โดยมีพระมหากัสสปะ รับเป็นประธาน ฝ่ายสงฆ์และมีพระเจ้าอชาตศัตรู ผู้เป็นกษัตริย์แห่ง แคว้นมคธ เป็นประธานอุปถัมภ์ฝ่ายฆราวาส ในการทำ สังคายนาครั้งนี้ พระมหากัสสปะเป็นผู้ชักถาม พระอานนท์ ผู้เป็นพระอนุชาของพระพุทธเจ้า เป็นผู้วิสัชนาในส่วนของพระสูตรและพระอภิธรรมปิฎก ส่วนพระอุบาลีเถระ เป็นผู้วิสัชนาพระวินัยปิฎก

พระไตรปิฎกมีทั้งหมด 45 เล่ม แบ่งออกได้ดังนี้

1. พระวินัยปิฎก มี 8 เล่ม มี 5 คัมภีร์ คือ

1) อาทิกัมมิกะ หรือปาราชิก ว่าด้วย ลิกขาบทที่เกี่ยวกับอาบัติหนักของฝ่ายภิกษุสงฆ์ ตั้งแต่ ปาราชิก ถึงอนิยต

2) ปาจิตตีย์ ว่าด้วยลิกขาบทที่เกี่ยวกับ อาบัติเบา ตั้งแต่นิสสัคคียปาจิตตีย์ ถึง เสนิยวัตร รวมตลอดทั้งภิกขุณีวัฏ្រทั้งหมด

3) มหาวรรคว่าด้วยลิกขาบทนอกปาฏิโมกข์ ตอนต้น 10 ชั้นระกะ

4) จุลวรรคว่าด้วยลิกขาบทนอกปาฏิโมกข์ ตอนปลาย 12 ชั้นระกะ

5) ปริวาร คัมภีร์ประกอบ หรือคู่มือ บรรจุ คำถามตอบ สำหรับซ่อมความรู้พระวินัย

2. พระสุตตันตปิฎก มี 25 เล่ม แบ่งออกเป็น 5 นิกาย คือ

- 1) ทีฆนิกาย มี 34 สูตร
- 2) มัชฌิมนิกาย มี 152 สูตร
- 3) สังยุตตนิกาย มี 56 สังยุตต์ (กลุ่ม) 7,762 สูตร
- 4) อังคุตตรนิกาย มี 11 นิบาต (หมวด) 9,557 สูตร
- 5) ขุททกนิกาย มี 15 คัมภีร์

3. พระอภิธรรมปิฎก แบ่งเป็น 7 คัมภีร์ มี 12 เล่ม

1) **สังคณี หรือธัมมสังคณี (ส)** เป็นการรวมหัวข้อธรรมจัดไว้เป็นหมวด ๆ แล้วอธิบายทีละประเภท

2) **วิงค์ (วิ)** ยกหมวดธรรมสำคัญขึ้นตั้งเป็นหัวเรื่องแล้วแยกแยะออกอธิบาย ชี้แจง วินิจฉัยละเอียด

3) **ธาตุกถา (ธา)** สงเคราะห์ข้อธรรมต่าง ๆ เข้าในชั้น ๓ อย่างละเอียด

4) **บุคคลบัญญัติ (บุ)** บัญญัติความหมายของบุคคลประเภทต่าง ๆ ตามคุณธรรมที่มีอยู่ในบุคคลนั้นๆ

5) **กถาวัตถุ (ก)** แยกวินิจฉัยทัศนะของนิกายต่างๆ สมัยสังคายนาครั้งที่ 3

6) **ยมก (ย)** ยกหัวข้อธรรมขึ้นวินิจฉัยด้วยวิธีถามตอบ โดยตั้งคำถามย้อนกันเป็นคู่ๆ

7) **ปฏฐาน (ป)** หรือมหาปกรณ์ อธิบายปัจจัย 24 แสดงความสัมพันธ์เนื่องอาศัยกันแห่งธรรมทั้งหลายโดยพิสดาร

เพื่อให้การแปลพระไตรปิฎกมีหลักเกณฑ์จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันในแนวทางเดียวกัน เพื่อป้องกันความสับสน ความเข้าใจผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ อีกประการหนึ่ง ปัจจุบันนี้เกิดคดีกับพระสงฆ์ หากมุ่งหวังเพียงให้บ้านเมืองเข้ามาจัดการเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการย้อนไปศึกษาวิธีการจัดการความผิดที่เกิดขึ้นในวงการสงฆ์ตามหลักพระวินัยที่ได้มีการวางหลักเกณฑ์ไว้แล้ว เท่ากับไม่ช่วยกันธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และผู้รับผิดชอบต่อการคณะสงฆ์ต้องนำหลักปฏิบัติที่มีอยู่ไปดำเนินการให้บังเกิดผลที่ดีต่อคณะสงฆ์โดยรวม

คำถามวิจัย

การแปลคัมภีร์พระวินัยปิฎก เป็นภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับต้นฉบับจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

คำตอบสมมติฐาน

การใช้กฎเกณฑ์และคำเน่หลักคำสอนที่แท้จริงไม่สร้างลัทธิธรรมปฏิรูปให้เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์

1) เพื่อการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวงกว้างสำหรับชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความผิดและวิธีการตัดสินคดี

3) เพื่อแสวงหาวิธีการและกฎการแปลคัมภีร์พระไตรปิฎก

ประโยชน์ของการแปลและวิจัย

1. เป็นการยกระดับการศึกษาพระพุทธศาสนาในวงกว้าง

2. สามารถนำความรู้เกี่ยวกับความผิดและการตัดสินความผิดมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

3. ได้วิธีการและกฎการแปลคัมภีร์พระไตรปิฎก

ขอบเขตของการวิจัยและแปล

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากการแปลพระวินัยปิฎก จุลลวรรค เล่มที่ 6 ที่ตรวจชำระโดยมหาเถรสมาคม ใน พ.ศ. 2549

2. ศึกษาวิเคราะห์การประพจน์ผิดและวิธีการตัดสินคดีที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก

3. แสวงหาวิธีการและกฎการแปลภาษาบาลีเป็นภาษาอังกฤษ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือพระวินัยปิฎก จุลลวรรค เล่ม 1 ฉบับภาษาบาลีที่ตรวจชำระโดยมหาเถรสมาคม ในปี 2549

2. เนื้อหาที่ผู้วิจัยได้แปลไว้ในบทที่ 2

3. ศึกษาวิเคราะห์คดีความผิดและวิธีการตัดสินคดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ดัชนีกรรม (The Formal Act of Censure)

กรรมอันสงฆ์พึงทำแก่อภิกษุอันจะพึงชู้, สังฆกรรมประเภทนิคหกรรมอย่างหนึ่งซึ่งสงฆ์ทำการตำหนิโทษภิกษุผู้ก่อทะเลาะวิวาท ก่ออิทธิฤทธิ์ขึ้นในสงฆ์ เป็นอาบัติมากและคลุกคลีกับคฤหัสถ์ในทางที่ไม่เหมาะสม

ปัพพาชนียกรรม (The Formal Act of Punishment)

กรรมอันสงฆ์พึงทำแก่อภิกษุอันจะพึงไล่เสีย การขับออกไปจากหมู่ การไล่ออกจากวัด กรรมนี้สงฆ์พึงทำแก่อภิกษุผู้ประทุษร้ายสกุล และประพฤติเลวทรามเป็นข่าแข็งแช่ หรือแก่อภิกษุผู้เล่นคะนองอนาจาร ละล้างพระบัญญัติ มิจฉาชีพ

นิตยกรรม (The Formal Act of Subordination)

การมอบตนเป็นศิษย์ระหว่ำภิกษุใหม่กับอุปัชฌาย์

ปฏิสราณียกรรม (The Formal Act of Reconciliation)

คือการลงโทษภิกษุผู้ปากกล้า ดำว่าคฤหัสถ์ผู้มีศรัทธา ทำให้หมดความศรัทธา ดำว่าคฤหัสถ์ผู้มีความเลื่อมใสแล้ว ให้หมดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ให้ภิกษุผู้ทำร้ายจิตใจ ไปขอขมาคฤหัสถ์ ผู้ที่ตนเองตำหนิว่านั่นนั่นคือภิกษุนั้นต้องสำนึกผิดในการกระทำของตน เมื่อขอขมาแล้ว คฤหัสถ์ยอมโทษให้ การคืนดีหรือการปรองดองกับคฤหัสถ์จึงจะเกิดขึ้นได้

ตัสสปายสิการกรรม (The Formal Act of Decision for Specific Depravity)

เมื่อภิกษุประพฤติเลวทราม ตกเป็นจำเลย ถูกกล่าวหาว่าต้องอาบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อถึงเวลาให้การต่อศาลหรือผู้ตัดสิน กลับให้การกลับไปกลับมา ไม่อยู่กับร่องกับรอย พุดจากลบเลื่อนในคดีที่ถูกซักถามและยังโกหกซึ่งหน้า สงฆ์จึงลงกรรมนี้แก่อภิกษุนั้น ไม่ว่าภิกษุนั้นจะรับผิดชอบหรือไม่ หรือเมื่อสงฆ์พิจารณาแล้ว เห็นว่าภิกษุนั้นกระทำความผิดจริงและผิดมากกว่าที่ถูกกล่าวหา สงฆ์อาจพิจารณาเพิ่มโทษนั้นยิ่งขึ้นก็ได้

อุกเขปนียกรรม (The Formal Act of Suspension)

เป็นกรรมที่สงฆ์พึงกระทำแก่อภิกษุผู้ต้อง

อาบัติแล้ว ไม่ยอมรับว่าต้องอาบัติ หรือกระทำความผิดแล้วไม่แสดงคืน ไม่สำนึกผิด ทำให้สงฆ์ที่อยู่ร่วมกันไม่สบายใจ เพราะภิกษุนั้นไม่เสมอกันด้วยศีล (ศีลสามัญตา) ไม่เสมอกันด้วยทฐิ (ทฐิสามัญตา) สงฆ์เกิดความรังเกียจภิกษุนั้น สงฆ์สามารถห้ามสมโภค (การกินการอยู่ร่วมกัน) ตัดสิทธิที่จะพึงมีพึงได้

อิทธิกรรม (Case) หมายถึง

เรื่องที่เกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ สงฆ์ต้องดำเนินการ

อิทธิกรรมสมณะ (Transaction) หมายถึง

วิธีการดำเนินการเพื่อระงับอิทธิกรรม

วิธีการแปลคัมภีร์พระไตรปิฎก

หลักเกณฑ์การแปลทั่ว ๆ ไป

การแปลภาษาต่าง ๆ ไปสู่อีกภาษาหนึ่งมีผู้ให้ความเห็นไว้มากมาย ทั้งในนามขององค์กรและส่วนบุคคล เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542: 718) ได้นิยามคำว่า แปลว่า (ก) ถ่ายความหมายจากภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง ทำให้เข้าใจความหมาย จอห์น วายคลิฟ (John Wycliffe) ให้คำนิยามไว้ว่า การแปล คือ การแปลประโยคให้ได้ความชัดเจนโดยใช้ภาษาของคนสามัญ, มาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) กล่าวว่า การแปล คือการถ่ายทอดวิญญาณต้นฉบับโดยสามารถทำให้สามัญชนเข้าใจได้ ส่วนยูจีน ไนดา (Eugene A. Nida) นิยามว่า การแปล คือการถ่ายทอดความหมายของข้อความจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งโดยรักษารูปแบบของข้อความไว้ได้ตรงตามต้นฉบับ

รูปแบบการแปล มีการจำแนกไว้ 2 ประเภทคือ

1. การแปลตามรูปภาษาหรือการแปล

ตรงตามตัวอักษร เป็นการแปลที่พยายามรักษาความหมายและโครงสร้างของต้นฉบับไว้มากที่สุด มุ่งความถูกต้องแม่นยำเป็นหลัก แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง (Structure) และการใช้คำเพื่อให้เป็นไปตามหลักการใช้ภาษาของภาษาฉบับแปล การแปลลักษณะนี้ใช้ในกลุ่มนักวิชาการหรือเฉพาะกลุ่มอาชีพที่ต้องการ

ความถูกต้องของสาระข้อเท็จจริง เพื่อจุดประสงค์ในด้านการศึกษาค้นคว้า

2. การแปลตามความหมาย หรือ สรุปลความ

(Meaning or Free Translation) เป็นการแปลที่ไม่มุ่งรักษาโครงสร้างตามความหมายหรือรูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัด มีการโยกย้ายขยายความหรือตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือไวยากรณ์ การแปลลักษณะนี้นิยมใช้กับเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องของต้นฉบับ..

หลักการแปล

1. มีความชัดเจน เป็นภาษาที่มีลักษณะกระชับ ไม่ใช้คำที่ไม่จำเป็น รูปประโยคควรเป็นประโยคสั้น ๆ หลีกเลี่ยงประโยคที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน ใช้ข้อความที่ถ่ายทอดความคิดได้แจ่มชัด
2. ใช้ภาษาได้เหมาะสม ผู้แปลต้องเลือกใช้ลีลาการเขียนให้สอดคล้องกับลักษณะของเรื่องที่จะแปล
3. ใช้ภาษาที่เรียบง่าย ตรงตามต้นฉบับ
4. มีความสมเหตุสมผล ในแต่ละภาษามีความสมเหตุสมผลต่างกัน ภาษาที่ใช้ในการแปลต้องมีความสมเหตุสมผลเท่า ๆ กับภาษาต้นฉบับ

ขั้นตอนการแปล

1. ให้กำหนดวิธีการแปลที่เหมาะสมกับเนื้อหาหรือประเภทของหนังสือที่แปลให้มากที่สุด
2. การถ่ายทอดเป็นประโยคพื้นฐาน สามารถแยกออกเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ ถ้าประโยคนั้นยาวมากหรือมีกริยาในระหว่างหลายตัว
3. เรียบเรียงเป็นประโยคใหม่เพื่อให้ได้ประโยคที่เหมาะสมกับประโยคและกาลที่สร้างขึ้นใหม่
4. ปรับปรุงแก้ไขจนกว่าจะพอใจ

ทฤษฎีการแปลในปัจจุบันสรุปไว้ว่า

1. ทฤษฎีภาษาศาสตร์ เป็นเรื่องกลุ่มคำ ประโยค เรื่องความหมายของคำ ทั้งความหมายตรง ความหมายแฝง
2. ทฤษฎีจิตวิทยา ช่วยให้นักแปลมีความรู้

ความเข้าใจในพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ ทั้งหญิงชาย เด็ก ผู้ใหญ่ วัยรุ่น คนมีปัญหา คนที่มีสุขภาพจิตบกพร่อง

ทฤษฎีการแปล ในสมัยก่อน เกิดจากนักแปลจริง ๆ มาถึงยุคนี้ทฤษฎีการแปลไม่ได้เกี่ยวกับการแปลจริง ๆ นักคิดหรือนักปรัชญามองเรื่องการแปลโดยเชื่อมโยงกับทฤษฎีด้านภาษา ปรัชญาและความคิดเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ทฤษฎีการแปลเริ่มปรับเปลี่ยนและมีระเบียบวิธีคิดเป็นของตนเองชาวเยอรมันมีบทบาทมาก โดยเฉพาะการแปลที่ลูเธอร์คิงแปลคัมภีร์ไบเบิล การแปลผลงานของโฮเมอร์และเชคสเปียร์มาเป็นภาษาเยอรมันทำให้ภาษาเยอรมันเกิดวิวัฒนาการในปัจจุบันทำให้นักคิดทางด้านเยอรมันสนใจทฤษฎีการแปลมากพอสมควร คือ ชไลเออร์มาเคอร์

หลักเกณฑ์การแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาอังกฤษ

เมื่อผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แปลพระไตรปิฎกจากฉบับภาษาบาลีเป็นภาษาอังกฤษโดยยึดพระไตรปิฎกฉบับมหาเถรสมาคมเป็นต้นฉบับ เพื่อให้การแปลมีความเที่ยงตรงต่อหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาและตรงกับภาษาบาลี ผู้วิจัยพยายามรักษาความถูกต้องของข้อความเนื้อหาและโครงสร้างทางภาษาเอาไว้เป็นสำคัญ จึงใช้หลักเกณฑ์การแปลที่กำหนดขึ้น ดังนี้ :-

1. แปลตามภาษาต้นฉบับ กล่าวคือผู้แปล

พยายามรักษารูปแบบของภาษาบาลีเอาไว้ ภาษาอังกฤษที่แปลจึงต้องรักษารูปแบบโครงสร้างของภาษาบาลีเอาไว้ให้มากที่สุด นั่นคือผู้อ่านสามารถมองเห็นที่มาที่ไปของคำศัพท์รูปประโยคของภาษาบาลี การแปลที่พยายามรักษาเนื้อหา ข้อความของประโยคแต่ละประโยค เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจต้องการดูว่าข้อความหรือประโยคในภาษาบาลีเป็นอย่างไร สามารถศึกษาเทียบเคียงได้ กระนั้นก็ตามกรณีประโยคนั้นมีข้อความยาว หรือมีกริยาในระหว่างมาก ซ้อนกันหลายคำ มีการตัดทอน หรือ

แบ่งซอยให้เป็นหลายประโยค แต่ยังคงข้อความ หรือ ความหมายเท่าเดิมอยู่

2. ศัพท์เฉพาะ (Technical Term) การแปล ศัพท์เฉพาะผู้แปลได้อิงอาศัยพจนานุกรมศัพท์ภาษาบาลี ฉบับภูมิพลโลกิขุ บ้าง Pali-English Dictionary ของ T.W. RHYS DAVIDS, WILLIAM STEDE บ้าง พจนานุกรมศัพท์พุทธศาสตร์ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) บ้าง ผู้แปลพยายามใช้หนังสือพจนานุกรมของท่านเหล่านี้เป็นหลัก การแปลศัพท์เฉพาะ หากมีความจำเป็น จะใช้อักษรโรมันกำกับในวงเล็บ

3. การแปลประโยคต่าง ๆ ผู้แปลพยายาม รักษาโครงสร้างของประโยคภาษาบาลีเอาไว้ เช่น ประโยคกรรตุจาก ประโยคกรรมจาก ประโยคเหตุกรรตุจาก แต่กรณีประโยคได้อนุญาตให้มีการแปลหักประโยคได้ ก็คงกระทำบ้าง เช่น ประโยคกรรมจาก สามารถสับเปลี่ยนให้เป็นกรรตุจาก หรือ กรณีประโยคหลายประโยค แต่มีตัวประธานตัวเดียวกัน ก็พยายามใช้ประธานเพียงตัวเดียว

4. กรณีประโยคหนึ่ง ๆ มีกริยาในระหว่าง โดยเฉพาะกริยาที่ลง ตวา ปัจจัย นิยมแปลเป็นประโยคแทรก หรือ ทำให้เป็น Gerund participle กล่าวคือ ใช้ verb to have + กริยา ช่อง ๓ เช่น โส คามิ คนตวา เอกมนุตํ นิสิติ. แปลว่า He, having gone to village, sat down on one side.

5. ทำนองเดียวกัน กรณีประโยคหนึ่ง ๆ มีคำกริยาในระหว่างหลายคำ นิยมแปลให้เป็นประโยคแทรกทั้งหมด และปิดประโยคด้วยคำกริยาหลักของประโยคหนึ่ง ๆ

6. ประโยคลักษณะ ประโยคอนุาท ซึ่งเป็นประโยคแทรกในภาษาบาลี หากเป็นประโยคลักษณะ ยังคงความเป็นประโยคลักษณะแบบเดิม นิยมใช้ verb to have+ing +v.3 แต่หากเป็นประโยคอนุาท มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นประโยคที่มีคำเชื่อม โดยการใช้ When While เป็นตัวบ่งบอกกาลเวลา

7. การแปลประโยค ย, ต, แปลโดยการ

ล้มประโยคตามแนวทางการแปลภาษาบาลีในการแปลโดยอรรถเพื่อให้ถ้อยความหรือคำแปลมีความกระชับมากขึ้น

8. คำแปลบางคำที่มีความหมายหลาย-ความหมาย บางศัพท์มีการแปลได้หลายความหมาย พยายามใช้คำแปลเดิมเพื่อป้องกันความสับสน

9. กรณีที่ศัพท์นั้น ๆ เป็นคำศัพท์เฉพาะ ศัพท์เฉพาะจะใช้อักษรโรมันทั้งหมด เช่น ชื่อบุคคล สถานที่ ชื่อคัมภีร์

10. การใช้วรรคตอนย่อหน้า ควรยี่ดวรรคตอน และย่อหน้า รวมทั้งข้อความทั้งหลายตามแบบพระไตรปิฎก ฉบับมหาเถรสมาคม 2549 (ให้ตรงตามต้นฉบับ)

11. การแปลข้อความที่เป็นรูปคาถา ใช้การแปลเป็นร้อยแก้วทั้งหมด (หากผู้แปลมีความรู้เกี่ยวกับ จันท์ลักษณ์ ควรแต่งรูปแบบจันท์ลักษณ์) แต่จัดให้มีรูปแบบคล้ายการวางรูปแบบคาถา กล่าวคือ มีการย่อหน้า ย่อหลัง คล้ายกับข้อความในภาษาบาลีที่อยู่ในรูปของคาถา

12. ข้อความในภาษาบาลีเป็นคำศัพท์ยาก หากข้อความ วลี หรือประโยค เป็นเรื่องยากในการแปล และการตีความ ควรใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ประกอบดูความหมายเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการแปลเป็นภาษาอังกฤษโดยอาศัยพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับต่าง ๆ เช่น ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

13. ประโยคอุปมา-อุปมัย หรือประโยคเปรียบเทียบ การแปลประโยคอุปมา-อุปมัย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการทำนองเดียวกับประโยค ย, ต, คือแปลล้มประโยค ยกเว้นบางประโยค ถ้าแปลโดยไม่ต้องล้มประโยค แต่สามารถสื่อได้ความชัดเจน ก็คงไว้ตามเดิม

14. การแปลถ้อยคำสำนวน หากผู้แปลไม่มั่นใจในบางสำนวน ใช้วิธีการตรวจสอบสำนวนที่แปลเป็นภาษาไทยแล้ว เพื่อให้ถ้อยคำสำนวนนั้น ๆ มีความหมายไม่ผิดเพี้ยน

ผู้วิจัยคำนึงอยู่เสมอว่าการแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาอังกฤษ ยังไม่เคยมีการแปลมาก่อนในหมู่

คนไทย การแปลจำเป็นต้องรักษาต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และพยายามใช้ความเพียรพยายามความอดทนและเวลาที่มีให้กับการแปลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่พระพุทธศาสนาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การแปลพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีเป็นภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็นการตอบแทนคุณของพระพุทธศาสนาที่ได้อาศัยร่มเงาของพระพุทธศาสนาในการศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเอง เชื่อว่ามีผู้รู้จำนวนมากที่มีความสามารถในการแปลพระ

ไตรปิฎก แต่ท่านเหล่านั้นอาจจะไม่มีเวลา ไม่มีโอกาสในการทำภารกิจเช่นนี้ ผู้วิจัยพยายามปลุกเวลาที่พอมีจากการปฏิบัติหน้าที่ประจำ โดยอุทิศเวลาที่พอจะมีอยู่ทั้งหมดเพื่อการนี้ เพื่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและนำความรู้ที่เกิดจากการแปลครั้งนี้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนาและส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสถาพรสืบไป

บรรณานุกรม

คณะวิชาการ. The Justice Group. มปป.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2517). **ภาษากับการหาความจริง**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

มหาเถรสมาคม. (2549). **หุยมรณสูตร เตปิฏก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

_____. (2500). **มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

มูลนิธิภูมิพลโลก. (2553). **พจนานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ ฉบับภูมิพลโลก**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิพลโลก.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.

_____. (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.

_____. (2550). **พระไตรปิฎก**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบวรธรรม.

วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. (2519). **ภาษาและภาษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Catford, J. C.; A Linguistic. (1965). **Theory of Translation**. London: Oxford University.

Newmark, Peter. (1981). **Approaches to Translation**. Oxford, Great Britain: Peegamon.

Nida, Eugene. A. (1964). **Toward A Science of Translating**. The Neitherlands: Leiden.

Nida, Eugene. A. Taber, Charles R. (1969). **The Theory and Practice of Translation**. The Neitherlands: The Bible Society, Leiden.

T. W. Rhys Davids, William Stede. (1993). **Pali-English Dictionary**. Delhi: Mantilla Banarsidass Publisher Limited.